

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก่าห้อง” อ.บางปلام้า จ.สุพรรณบุรี ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งแสวงหาแนวทางในการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เป็นที่รับรู้ของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ศึกษา ทั้งนี้โดยใช้แบบการวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นรวมทั้งการเก็บข้อมูลในลักษณะอื่นๆ ประกอบ เช่น การสัมภาษณ์บุคคลมาเป็นเครื่องมือในการวิจัย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยาและแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวมาเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัย ดังมีรายละเอียดและข้อสรุปจากการวิจัยที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยเรื่องนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจสำคัญๆ ทั้งในด้านการสื่อความหมายและมุมมองทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งในที่นี้ถือว่าเป็นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกัน โดยในลำดับต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอถึงเนื้อหาที่เป็นข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการวิจัยดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

ประเด็นแรก บทบาทของสื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก่าห้อง พบว่า ตัวสื่อพื้นบ้านนั้นมีประเด็นที่เป็นคุณค่าความหมายแฝงเร้นอยู่ รวม 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ประการที่สอง คุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลง และประการสุดท้าย คือ คุณค่าทางสังคม ซึ่งทั้งสามแนวความคิดดังที่กล่าวมานั้นล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากเนื้อหา (Content) ที่ปรากฏในสื่อพื้นบ้านมีประเด็นที่สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยว นั่นก็คือ “จุดขาย” หรือ สิ่งที่ใช้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ซึ่งในภูมิภาคของประเทศไทยถือว่ามีความสอดคล้องในลักษณะนี้กระจายตัวอยู่เป็นจำนวนมาก แนวคิดดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับที่ สุรพล เสวตเศรณี, (2554:3) ที่ได้กล่าวถึงกรณีของการท่องเที่ยว โดยระบุในทำนองว่า ชุมชนท้องถิ่นใดที่มีประวัติศาสตร์และมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ ซึ่งยังคงอนุรักษ์และรักษาคุณค่าความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนแห่งนั้นไว้ได้ รวมถึงให้นักท่องเที่ยวได้รับความเข้าใจ และความประทับใจในวิถีชุมชน ท้องถิ่นย่อมส่งผลต่อการรักษาและเห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และจากประเด็นดังกล่าวนี้เองหากย้อนกลับมาทบทวนข้อค้นพบของการวิจัยก็จะมีนัยความหมายที่ตรงกัน โดยเฉพาะในเรื่องของร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่เปลี่ยนแปลงนับว่าเป็น

สิ่งที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากถึงขนาดที่องค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวใช้เป็นกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ในคนเดินทางมาเที่ยวยังประเทศไทยโดยใช้ข้อได้เปรียบนี้เป็นจุดขาย ซึ่งนั่นย่อมแสดงให้เห็นว่ากระบวนการค้นหาความหมายทางสังคมโดยใช้แนวคิดทางด้านสัญญาสามารถที่จะทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ในเชิงลึก หรือโครงสร้างของแนวความคิดได้

ประเด็นที่สอง คุณค่าความหมายที่ปรากฏให้เห็นจากสัญญาในสื่อพื้นบ้านทั้ง 3 ประการพบว่า ในแต่ละประเด็นนั้นมีองค์ประกอบย่อยๆ ที่เป็นเนื้อหาของความหมายอยู่ภายในตัวสื่อ เช่น ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ก็จะมีสัญญาที่สื่อถึงความงามของโบราณสถานและโบราณวัตถุ รวมทั้งตำนาน ปรากฏเป็นร่องรอยให้ได้พบเห็น ส่วนในคุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงจะมีสัญญาที่เกี่ยวข้องกับวิถีการผลิตแบบดั้งเดิม และสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่เป็นองค์ประกอบในการสื่อความหมาย สำหรับคุณค่าทางสังคมนับเป็นอีกแนวความคิดหนึ่งที่ถูกสะท้อนให้เห็นผ่านรูปแบบความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมไทย-จีน และรวมถึงการปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคม ซึ่งถือว่าเป็นสัญญาที่มีความสำคัญอันเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงวิถีของชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการยึดถือประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของสังคมให้มีการสืบทอดต่อไป โดยในที่นี้ ก็คือ การจัดประเพณีการไหว้เจ้าที่มองว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมไทยกับจีนเข้าด้วยกัน ในขณะที่วิถีการปฏิบัติโดยเน้นชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สมถะ เช่น กรรมวิธีในการทำขนมของร้านค้าที่ยังคงใช้ “มือทำ” ในทุกๆ ขั้นตอน แทนการใช้เครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรม ประกอบกับการอยู่อาศัยของคนในชุมชนที่อยู่ในตัวตลาดก็ยังคงรักษารูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะเรือนแถวไม้สองชั้นที่มีลักษณะโครงสร้างของสถาปัตยกรรมจีน ปรากฏการณ์เช่นนี้นับเป็นการแสดงออกให้เห็นถึงการรักษาคูณค่าที่ดั้งเดิมของสังคมเอาไว้ให้คนรุ่นหลังได้สัมผัสและศึกษา

สำหรับประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม ก็คือ แนวความคิดทั้ง 3 ประการ ดังที่กล่าวมาในข้างต้น เมื่อพิจารณาจากกรอบทฤษฎีสัญญาวิทยาจะพบว่า ในแต่ละแนวความคิดเกิดจากสัญญาต่างๆ รวมตัวเข้าด้วยกันในลักษณะของกระบวนการทัศน์ หรือ Paradigmatic ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของสัญญาย่อยๆ (Unit) ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายๆ กัน และให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกันจนนำไปสู่การรวมตัวเป็นโครงสร้างของความคิดที่สามารถสื่อสารกันได้ เช่นในกรณี คุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงจะมีชุดของสัญญาย่อยๆ อันได้แก่ วิถีการผลิตแบบดั้งเดิมและความเก่าแก่ของโบราณสถานเป็นองค์ประกอบในการสื่อความหมาย เช่นเดียวกันกับคุณค่าทางสังคมที่มีภาพของความสัมพันธ์ที่ีระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีน รวมทั้งการปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคมปรากฏให้เห็น ซึ่งทั้งสองนับเป็นสัญญาที่อยู่ภายใต้บริบทของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าทางสังคม ดังที่ได้นำเสนอมาแล้วตั้งแต่ต้น

ประเด็นที่สาม ปรากฏการณ์เกี่ยวกับสัญญา ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีความสามารถในการสื่อความหมายที่ลึกซึ้งได้นั้นมักปรากฏให้เห็นในหลายๆ รูปแบบ ทั้งจากสื่อที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษารวมทั้งในมิติอื่นๆ เช่น เรื่องเล่า ตำนาน และปรากฏการณ์ทางสังคม ดังนั้นการทำความเข้าใจกับความ

หมายของสัญลักษณ์จึงเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง สัญลักษณ์บางตัวสามารถสื่อหรือให้ความหมายได้หลายความหมายทั้งจากความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย เช่น หอจุโรร นอกจากจะมองดูว่าเป็นสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่มานานแล้ว ยังต้องพิจารณาบริบทรอบๆ ดูด้วยว่า มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ใดบ้าง ซึ่งทั้งหมดสามารถนำมาวิเคราะห์ความหมายได้แทบทั้งสิ้น แม้กระทั่งแต่ตัวบุคคล เหตุการณ์ หรือปมปัญหาต่างๆ ก็มีนัยที่ซ่อนเร้นได้เช่นกัน

ประเด็นที่สี่ วิธีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า มีการผสมผสานรูปแบบการสื่อความหมายในหลายๆ ลักษณะ ทั้งการสื่อความหมายโดยตรงที่เน้นไปที่รูปสัญลักษณ์อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆ และเรื่องราวที่เด่นๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ปรากฏการณ์ในลักษณะนี้มองได้ว่าเป็นการสื่อสารโดยใช้ส่วนย่อยแทนความหมายถึงส่วนใหญ่ คือ การหยิบยกเอาบางส่วนมานำเสนอเพื่อให้เห็นภาพโดยรวม เช่น การนำเอาภาพโปสเตอร์ภาพยนตร์ชื่อดังอย่างเรื่อง “แม่เบี้ย” ที่หลายๆ คนรู้จักมาใช้เพื่อสื่อถึงความน่าสนใจและยิ่งใหญ่ของตลาดเก่าห้องแห่งนี้ ในขณะที่การสื่อความหมายโดยนัยจะเน้นไปที่การออกแบบที่ต้องใช้สัญลักษณ์อื่นๆ ในการสร้างความหมายเชิงซ่อนเร้นร่วมด้วย เช่น การใช้รูปแบบตัวอักษรที่สื่อถึงวัฒนธรรมจีน หรือลักษณะการใช้โทนสีน้ำตาลที่ดูโบราณและย้อนยุคเพื่อแสดงออกถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมในอดีตที่ผ่านมาของชุมชนแห่งนี้ที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากกระบวนการออกแบบดังกล่าวแล้วนั้นจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คำขวัญของตลาดที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “มนต์เสน่ห์สองฝั่งคลอง เก้าห้องตลาดร้อยปี จันอัถบิกระหรีดัง เทศกาลบั้งไฟไทยพวน เก้าแควล้นหอจุโรร”

ประเด็นที่ห้า แนวความคิดที่ถูกค้นพบจากงานวิจัยเรื่องนี้ พบว่า เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับแนวความคิดในสังคมสมัยใหม่หรือสังคมบริโภคนิยมแล้วจะเห็นภาพของชีวิตตรงข้ามที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เช่น แนวความคิดเกี่ยวกับคุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลงจะมีมนต์เสน่ห์ที่ว่าด้วยเรื่องของวิถีการผลิตแบบดั้งเดิม อาทิ “การใช้มือทำ” ขนบ แทนการใช้เครื่องจักรในระบบอุตสาหกรรมมาทำการผลิต รวมทั้งการใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นกรณีในสังคมสมัยใหม่จะตรงข้ามกัน คือ จะใช้วิถีการผลิตแบบจำนวนมากๆ เน้นการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีมาทำการผลิต ส่วนเรื่องแรงงานก็จะพึ่งพิงการบริหารจัดการในระบบอุตสาหกรรมแทนการใช้แรงงานภายในครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างกันอย่างมากเปรียบเทียบกับสังคมเมืองกับสังคมชนบท

อย่างไรก็ตามลักษณะของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ดูจะมีทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการสร้างภาพยนตร์หรือละครต่างๆ ไป ที่เนื้อเรื่องมักจะจงใจใส่ประเด็นของความขัดแย้งหรือชีวิตตรงข้ามให้เห็นผ่านตัวละครหรือเหตุการณ์สำคัญๆ ในเนื้อหาอยู่แล้ว ซึ่งก็ดูมีความคล้ายคลึงกับที่ กฤษดา เกิดดี (2547: 61) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองว่า วิธีการสื่อความหมายในงานภาพยนตร์และละครมักจะกล่าวถึงปม “ความขัดแย้ง” หรือ ความแตกต่างในทุกๆ ระดับ เช่น ความขัดแย้งระหว่างความเจริญกับความล้าหลังไว้ในตัวของภาพยนตร์เสมอ ดังนั้นเมื่อลองพิจารณาย้อนไปดูข้อค้นพบจากการวิจัยก็จะทำให้เกิดความ

เข้าใจในทันทีว่าภาพของสังคมท้องถิ่นเป็นตัวแทนที่บ่งบอกถึงความเก่าแก่ดั้งเดิม ผู้คนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมถะ มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติสูง ซึ่งแตกต่างไปจากสังคมเมืองที่ผู้คนส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน และเน้นการพึ่งพิงในเทคโนโลยีในทุกๆ ระดับ

ประเด็นที่หก จากผลการวิจัยเรื่องนี้ ทำให้ปรากฏการณ์เกี่ยวกับการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น เนื่องจากได้ผ่านกระบวนการวิจัยที่มีฐานมาจากแนวความคิดเชิงสัญลักษณ์วิทยาและโครงสร้างนิยมที่ได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับกระบวนการวิเคราะห์ความหมายที่เป็นคุณค่าทางสังคม โดยเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เต็มไปด้วยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่และน่าสนใจเป็นสิ่งดึงดูดการท่องเที่ยวเหมือนกับที่ชุมชนตลาดเก่าห้องแห่งนี้ได้ดำเนินการอยู่ ซึ่งก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการแสวงหาแรงจูงใจใหม่ๆ ให้กับชุมชนอื่นๆ ได้มีการวางแผนในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตนเองมีอยู่อย่างคุ้มค่า เหมาะสม และสามารถทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดทางด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคมให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืนสืบไป

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงข้อสรุปของการวิจัยเรื่องนี้ที่ได้พยายามทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคมผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความหมายเชิงสัญลักษณ์ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมาแล้วในข้างต้น ลำดับต่อไปจะเป็นการนำเสนอถึงการอภิปรายผลการวิจัยซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงแนวคิดสำคัญๆ เข้าไว้ด้วยกัน

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปและนำเสนอข้อมูลการวิจัย เรื่อง “บทบาทการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนตลาดเก่าห้อง” โดยผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยาและแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวมาเป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผลสรุปจากการศึกษาได้นำไปสู่การทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจทั้งในด้านคุณค่าประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งสภาพวิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนดั้งเดิมที่ได้มีการอนุรักษ์และสืบทอดจนกระทั่งมาถึงปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าและมีนัยความหมายแฝงเร้นอยู่ทั้งสิ้น โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาผ่านแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวภาพของสื่อพื้นบ้านที่ปรากฏให้เห็นในชุมชนตลาดเก่าห้องแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยเรื่องราวและสีสันทางประวัติศาสตร์อันน่าสนใจยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาของสื่อพื้นบ้านนั้นมีองค์ประกอบของแนวความคิดที่สำคัญรวม 3 ประการด้วยกัน คือ ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ คุณค่าวัฒนธรรมที่ไม่เปลี่ยนแปลง และคุณค่าทางสังคม ทั้งสามแนวความคิดดังที่ปรากฏนี้เกิดจากการผสมผสานสัญลักษณ์ต่างๆ เข้าด้วยกันจนเป็นความหมายขึ้นมาให้คนในสังคมสามารถสื่อสารเข้าใจร่วมกันได้โดยอาศัยตัวกลางอย่างสื่อพื้นบ้านทำหน้าที่ในการถ่ายทอดอุดมการณ์หรือแนวความคิดขึ้นมา ขณะเดียวกันข้อค้นพบจากการวิจัยก็จะช่วยขยายมุมมองในด้านการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของสื่อพื้นบ้านที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจะต้องวางอยู่

บนพื้นฐานอันที่จะเกี่ยวข้องกับทั้งสามประการดังที่กล่าวมาในข้างต้น ซึ่งในประเด็นนี้มีทิศทางที่สอดคล้องอย่างมากกับที่ สถาบันคลังสมองของชาติ (2552: 14-15) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นคุณค่าและความสนใจของนักท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ

ประเด็นที่มีความเกี่ยวเนื่องและน่าสนใจตามมา ก็คือ เมื่อพิจารณาภายใต้มุมมองทางการด้านการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ แนวความคิดต่างๆ ที่ได้ก่อตัวขึ้นเป็นคุณค่าความหมายที่สำคัญนั้นล้วนแล้วแต่มีวิธีหรือแบบแผนที่แยกละเอียดในการสื่อสาร เช่นในกรณีของสัญลักษณ์บางตัวที่นอกเหนือจากจะมีความหมายในเชิงพื้นฐานแล้วยังได้มีนัยความหมายเชิงซ่อนเร้นอีกด้วย ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องใช้ประสบการณ์และบริบททางสังคมอื่นๆ มาช่วยมาทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น สำหรับวิธีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในชุมชนตลาดเก่าห้องแห่งนี้ส่วนใหญ่พบว่ามีการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ สื่อความหมายในเชิงซ่อนเร้นซึ่งต้องอาศัยการตีความหมายเชิงลึกจึงจะช่วยอ่านความหมายนั้นๆ ได้อย่างถ่องแท้ ในส่วนของสื่อความหมายโดยการใช้ส่วนย่อยแทนความหมายถึงส่วนใหญ่ในที่นี้จะเป็นการค้นหา “จุดเด่น” ทางวัฒนธรรมที่ชุมชนมีอยู่ อย่างการใช้สถานที่ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และมีความสวยงามทางสถาปัตยกรรม เช่น หอดูโจรและเรือนแถวไม้เก่าแก่สองชั้นเป็นการแสดงออกถึงส่วนใหญ่ที่เป็นความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมที่เคยมีมาในอดีตให้คนทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจ และขณะเดียวกันก็มีการ “ตอกย้ำความหมาย” นั้นด้วยสื่อวจนภาษาและอวจนภาษาในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้ภาษาเขียนแบบตรงไปตรงมาในสื่อสิ่งพิมพ์ประชาสัมพันธ์และการใช้สัญลักษณ์(Symbol) แทนความหมายถึงภาพรวม อาทิ การนำเอาแผ่นภาพโปสเตอร์โฆษณาภาพยนตร์เรื่องดัง เช่น “แม่เบี้ย” มาเป็นการบอกถึงความสำคัญของสถานที่แห่งนี้ที่บรรดานักสร้างภาพยนตร์หลายๆ เรื่องใช้เป็นฉากในการถ่ายทำ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าตลาดเก่าห้องมีความความโดดเด่นและน่าสนใจเป็นที่พิเศษกว่าที่อื่นๆ โดยเฉพาะสถานที่ซึ่งเต็มไปด้วยกลิ่นอายทางประวัติศาสตร์ที่ยังคงหลงเหลือให้เห็นจากโครงสร้างของสถาปัตยกรรมแบบจีน เช่น หอดูโจรและเรือนแถวไม้สองชั้นอายุเก่าแก่ที่ยังคงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย-จีน ปรากฏให้ได้พบเห็นอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็น “สัญลักษณ์” ที่สื่อให้เห็นถึงความหมายหรือคุณค่าที่มากกว่าตัวของมันเอง ซึ่งได้สอดคล้องกับที่ กาญจนา แก้วเทพ (2554: 255) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า สัญลักษณ์นั้นมีความหมายที่มีขอบเขตกว้างขวางและให้ความหมายที่มากกว่าตัวมันเอง สรรพสิ่งทุกอย่างสามารถแปรสภาพเป็นสัญลักษณ์ได้ทั้งสิ้น หากว่าสรรพสิ่งนั้นถูกมอบหมายให้หรือถูกประกอบสร้าง “ความหมาย” ให้มากกว่าตัวของมันเอง

สิ่งที่น่าสนใจเพิ่มเติม ก็คือ ประเด็นของการสื่อความหมายที่ปรากฏในสื่อพื้นบ้าน โดยในหลายกรณีมีการผสมผสานสัญลักษณ์เข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถสื่อความหมายตามที่ต้องการได้ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้หากจะพิจารณาภายใต้กรอบของการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ พบว่ามีลักษณะหรือแบบแผนในการประกอบสร้างความหมายเช่นเดียวกันกับการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งดูสอดคล้องกับที่ Herbert Zettl (2549:4) ที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าผู้สร้างจะต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องของเครื่องมือการผลิต เทคนิคการใช้แสง รวมทั้งต้องมีความรู้เรื่องของเลนส์ การใช้รับแสงกว้าง-แคบ เพื่อควบคุมความ

ชัดลึกของการถ่ายภาพ ซึ่งทั้งหมดมีผลต่อ “ความหมาย” ที่ต้องการจะสื่อสารไปยังผู้ชมแทบทั้งสิ้น ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นจึงไม่ใช่เป็นเรื่องของความบังเอิญที่อยู่ๆ ความหมายจะเกิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติ ทุกอย่าง ล้วนแล้วแต่ผ่านการปรุงแต่งมาแทบทั้งสิ้น

สำหรับปรากฏการณ์เกี่ยวกับสื่อพื้นบ้านที่น่าสนใจเพิ่มเติม ก็คือ ชุมชนตลาดเก่าห้องแห่งนี้ได้มีการประยุกต์ใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้อย่างน่าสนใจภายใต้แนวความคิดที่มาจากคำขวัญของตลาดที่ว่า “มนต์เสน่ห์สองฝั่งคลอง เก้าห้องตลาดร้อยปี จันอับดีกระหรี่ดัง เทศกาลบังไฟ ไทยพวน เก้าแกล้งนาคหอย” โดยในกรณีนี้ได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของเจ้าของร้านค้าพร้อมใจกัน จัดและตกแต่งร้านค้าของตนเองด้วยการทำบรรยากาศให้ดูย้อนยุคหรือดูเก่าๆ โบราณ เช่น ร้านขายขนมไทยโบราณที่ผู้เป็นเจ้าของได้นำเอาสิ่งเครื่องใช้เก่าๆ ในอดีตมาจัดวางและตกแต่งให้ดูบรรยากาศแบบย้อนยุคหรือเก่าแก่ดั้งเดิม เช่นเดียวกันกับร้านขายกาแฟโบราณที่มีการนำเอาโต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ตลอดจนของใช้ในอดีตมาตกแต่งร้าน พร้อมกับใช้ไฟสีเหลืองอ่อนๆ มาประดับประดาเพื่อให้ดูเป็นบรรยากาศเก่าๆ และจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้เองนับว่าเป็นการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายภายใต้แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของการ “ย้อนยุค” กลับไปสู่ในอดีตที่ทรงคุณค่าและอยู่ในความทรงจำของยุคสมัยที่ได้ผ่านมา เป็นการหวนรำลึกถึงวันเวลาเก่าๆ ที่ดีงามซึ่งชุมชนแห่งนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมยังตลาดเก่าห้อง โดยจะได้สัมผัสกับคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของคนไทยที่มีเชื้อสายจีน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ และสมควรค่าแก่การได้รับการส่งเสริมให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่งดงามของสังคมสืบไป

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาในข้างต้น เป็นการนำเสนอให้เห็นถึงผลของการอภิปรายข้อมูลในงานวิจัยเรื่องนี้ที่ได้มีความเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกับแนวความคิดต่างๆ มากมาย ทั้งในเชิงทฤษฎีทางด้านการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์และแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นบริบทสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การทำวิจัยเรื่องนี้ เป็นความเพียรพยายามในการค้นหาคุณค่าความหมายจากปรากฏการณ์ของการใช้สื่อพื้นบ้านในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการทำวิจัยในมิติของการสื่อสาร โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดของทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยาและแนวคิดทางด้านการท่องเที่ยวมาเป็นกรอบในการศึกษาและวิเคราะห์ ผลสรุปของการวิจัยทำให้เกิดข้อค้นพบที่น่าสนใจหลายประการทั้งในเชิงทฤษฎีและภาพสะท้อนที่เกิดขึ้นจริงจากปรากฏการณ์ในพื้นที่ศึกษาที่เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันน่าจดจำแทบทั้งสิ้น ซึ่งในลำดับต่อไปจะขอนำเสนอถึงข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

ประเด็นแรก จากข้อค้นพบของการวิจัย ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เกี่ยวกับการศึกษาในสื่อท้องถิ่นประเภทต่างๆ ที่อยู่เคียงคู่กับชุมชนมานาน สื่อพื้นบ้านหรือสื่อท้องถิ่นหลายประเภทต่างมีบทบาทที่สำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นอุดมการณ์ตลอดจนคุณค่าที่ดีงามของทางสังคมให้กับคนรุ่น

หลังว่าได้ศึกษาและค้นคว้า อย่างในกรณีของสื่อพื้นบ้านในชุมชนตลาดเก่าห้องแห่งนี้ที่ได้เผยแพร่ไปด้วยคุณค่าทางสังคมมากมาย ทั้งที่เป็นในเชิงกายภาพ เช่น สถาปัตยกรรม และคุณค่าทางด้านจิตใจที่สะท้อนให้เห็นผ่านเรื่องราวในตำนาน และ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางให้ผู้ศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับสื่อท้องถิ่นในแขนงต่างๆ ที่นับวันจะถูกกลบ汰และความสำคัญลงไปทุกขณะ

ประเด็นที่สอง ปรากฏการณ์ในครั้งนี้ นับเป็นการขยายมุมมองทางด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อค้นพบของการวิจัยส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่กระจายตัวอยู่ออกไปในทุกๆ ภาคส่วนของสังคมได้เกิดความตระหนักรู้ในการรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของสังคมให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและเติบโตในขณะที่ยังคงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นตนเองเอาไว้ได้

ประเด็นที่สาม สำหรับการทํารวบรวมโดยใช้แนวทางของสัญญาวิทยามาเป็นเครื่องมือและกรอบความคิดในการวิเคราะห์จะช่วยให้สามารถเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคมในเชิงลึกได้โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความหมาย ค่านิยม ตลอดจนความคิดความเชื่อทางสังคมซึ่งในบางสถานการณ์ไม่ได้ปรากฏตัวให้พบเห็นแบบตรงๆ

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป กรอบคิดทางด้านการสื่อสารเชิงสัญญา และแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยในมิติอื่นๆ ได้มากมาย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเด็นแรก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัยในสื่อประเภทต่างๆ เช่นในสื่อท้องถิ่น รวมทั้งมีการประยุกต์ใช้แนวคิดเชิงสัญญาวิทยามาเป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งแท้จริง โดยเฉพาะการวิเคราะห์สื่อท้องถิ่นที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมซึ่งได้ถูกถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจะมีนัยที่เผยแพร่ไปด้วยความหมายต่างๆ มากมาย

ประเด็นที่สอง ในการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทั้งทางด้านกายภาพ และแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เช่น ศิลปวัฒนธรรม เรื่องเล่า ตำนาน ฯลฯ

ประเด็นที่สาม ในการศึกษาสื่อพื้นบ้านต่างๆ ที่มีการใช้ทฤษฎีสัญญาวิทยามาเป็นกรอบในการศึกษา ในอนาคตควรขยายไปสู่สื่อที่มีบทบาทและอิทธิพลต่อความคิดความอ่านของคนในสังคมด้วย เช่น สื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่กำลังได้รับความสนใจจากประชาชนในสังคมสมัยใหม่ด้วยเช่นกัน

จากข้อมูลทีกล่าวนมาทั้งหมดตั้งแต่แรก นับเป็นการนำเสนอให้เห็นถึงขั้นตอนและสาระสำคัญของงานวิจัยในเรื่องหนึ่งที่ได้พยายามค้นหาปรากฏการณ์ที่เป็นคุณค่าทางสังคมอันเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสำหรับประเทศไทยและมักจะถูกใช้เป็นปัจจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศเสมอมา ทั้งนี้ข้อค้นพบจากการวิจัยดังที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้นคงเป็นสิ่งที่ทำให้คำถามการวิจัยและประเด็นต่างๆ ที่เคยค้างคาอยู่ในใจได้รับการคลี่คลายจนกระจ่างแจ้งได้ในที่สุด